

[Dræbste]

I juni måned 1973 vedtog folkettingen loven om lands- og regionplanlægning. I denne lovs § 1 er fastlagt en væsentlig målsætning for den fysiske planlægning, nemlig at den ligelige udvikling i landet skal fremmes.

I 1973 var der stadig tendens til en fortsat befolkningskoncentration mod øst, først og fremmest i hovedstadsområdet. I disse måneder modtager miljøministeriet til godkendelse de første regionplanforslag, som er lavet i kraft af denne lov. Det er derfor ikke i kraft af denne planlægning, vi i dag kan konstatere, at udviklingen er vendt, at befolkningstilvæksten først og fremmest sker i den vestlige del af landet, og at den i høj grad sker i de mindre byer, mens hovedstadens befolkningstal er stagneret, ja endda faldende. Mens byer med over 2.000 indbyggere fra 1970 til 1976 havde en gennemsnitlig befolkningstilvækst på 1 pct., så voksede byer mellem 200 og 2.000 indbyggere mellem 13 pct. og 46 pct. og i gennemsnit formentlig mere end 20 pct. Lidt firkantet betragtet har folk taget planlægningen i deres egen hånd og er gået i gang med at realisere intentionen i lov om lands- og regionplanlægning, nemlig at der skulle ske en ligelig udvikling. Det er værd at understrege, at tilvæksten i de små byer og landsbyerne både er kommet i nærheden af de store byer og langt fra dem. Det er også værd at lægge mærke til, at det ikke specielt er en dansk udvikling, men at vi finder tilsvarende træk i andre vesteuropæiske lande.

Det har da også været et udbredt befolkningsønske i den offentlige debat om regionplanlægningen, at regionplanalternativer med styrkelse af de små byer bliver foretrukket, og det er ikke kun af de mest aktive deltagere i debatten. Undersøgelser, f. eks. i Vestsjællands amt, har vist, at dette ønske deles af folk i almindelighed. Om årsagerne til denne markante ændring i holdning og adfærd ved vi ikke så meget. Vi kan kun gætte på, at der er tale om en bred afvisning af de problemer, som den koncentrerede byvækst har ført med sig, kombineret med de bedre økonomiske muligheder for at få eget hus i de små byer.

Hvordan burde miljøministeren møde denne udvikling i sin landsplanredegørelse? Jeg skal i det følgende kort redegøre for, hvorledes vi i det radikale venstre mener at hold-

ningen i landsplanredegørelsen burde have været.

Vi kan konstatere, at de seneste års befolkningsudvikling har medført en betydelig udligning af forskellene mellem de forskellige dele af landet, at man ved vurderingen af spørgsmålet om en ligelig udvikling også må tage hensyn til begrebet livskvalitet, at der må sikres større variation og valgmulighed for den enkelte, uden at det går ud over muligheden for at få væsentlige fællesbehov dækket, og at et af hovedproblemerne i forbindelse med en fortsættelse af denne udvikling er problemet med at få en tilstrækkelig hurtig ændring af erhvervsstrukturen, således at befolkningens ønske om at bo i mindre byer kan følges op af mulighed for at arbejde nærmere bopælen. Indtil nu har mine bemærkninger alene indeholdt variation over det tema, der også er dette års landsplanredegørelses.

Det er også glædeligt at kunne konstatere, at undersøgelser foretaget i Nordjylland har vist, at mindre virksomheder i mindre byer har klaret den økonomiske krise bedre, end tilfældet er for mange større virksomheder i store byer. Derfor er det vigtigt at støtte ønsket i flere af regionplanerne om en mere decentral erhvervsudvikling, bl. a. gennem ændring af praksis for tildeling af egnsudviklingsstøtte. Et sådant synspunkt mangler i landsplanredegørelsen. I denne synes tendensen snarere at være, at befolkningsudviklingen må ske, hvor virksomhederne ligger – et spørgsmål, som jeg senere skal komme tilbage til.

Også offentlig og privat service indeholder udtalte problemer for de mindre byer. Udviklingen inden for den offentlige service, ikke mindst den statslige service, og inden for den private service har været præget af en betydelig koncentration og centralisering. For at opnå en række specialiseringsfordele er bredere service i mange tilfælde blevet koncentreret til de større byer.

Det er vores opfattelse, at denne udvikling er gået for langt, og at der i takt med den fornyede interesse for de små bysamfund bør ske en nyudvikling af den lokale service. Dette kan bl. a. opnås ved at arbejde med helt nye former for service, hvor grænserne mellem den private og den offentlige sektor måske bliver mindre markante. Dette synspunkt findes ikke i landsplanredegørelsen,